

Практична робота №2

Тема: Виявлення прикладів пристосувань до способу життя у птахів.

Мета: Навчитися розпізнавати птахів різних екологічних груп та розрізняти їхні основні ознаки.

Обладнання та матеріали: фотографії птахів, додатки, відеоматеріал.

Хід роботи

УВАЖНО ПРОЧИТАЙТЕ ХІД РОБОТИ.

1. Розгляньте запропоновані фотографії.

Зверніть увагу на особливості будови птахів: забарвлення тіла, форму та величину дзьоба, довжину шиї, форму тулуба, довжину крил, кількість пальців на ногах та їх розміщення, наявність плавальних перетинок між пальцями.

Додаток 1.

Перед початком роботи перегляньте відеоматеріал за посиланням, який допоможе в роботі : <https://www.youtube.com/watch?v=JDvFpqx26Ag>

2. Встановіть видову назву птахів: голуб сизий, лебідь шипун, лелека білий, дятел строкатий, орел степовий, страус африканський.
3. Охарактеризуйте птахів, розподіливши їх на екологічні групи: птахи водойм, птахи лісу, птахи степів, міські птахи, птахи боліт і луків, птахи пустель.
4. Ознайомтеся з характерними рисами і особливостями пристосування до способу життя запропонованих птахів. **Додаток 2.**
5. Заповніть таблицю. **Додаток 3.**
6. Зробіть висновки про особливості будови тіла птахів різних екологічних груп.

Додаток 1

Додаток 2

Форма дзьоба, шия:

Дзьоб невеликий гострий, шия коротка;
Дзьоб прямий, довгий, загострений, шия довга;
Широкий приплюснутий дзьоб, шия довга;
Міцний гострий дзьоб, шия коротка;
Міцний гачкуватий дзьоб, шия коротка;
Невеликий широкий дзьоб, шия довга.

Розміри тулуба, крила:

Середні розміри, мало пуху, перелітні;
Овальний, масивний тулуб, крила великі;
Малі розміри, крила короткі;
Середні розміри, крила короткі, жорсткий хвіст;
Середні розміри, крила довгі здатні до ширяючого польоту;
Великі розміри, крила великі слабо розвинуті.

Кінцівки:

Довгі, міцні ноги з двома пальцями;
Ноги короткі, міцні, пальці сильні з гострими зігнутими пазурами;
Короткі кінцівки, пальці ціпкі з гострими кігтями, краще перестрибує аніж перелітає;
Ноги довгі, пристосовані до ходіння по мілководдю;
Кінцівки короткі, на ногах чотири пальці, прямий палець повернутий назад.
Ноги короткі, пальці з'єднані плавальними перетинками. Добре розвинена куприкова залоза.

- 1. Довгі пальці чаплі дозволяють їй не провалюватися в мул.
- 2. Перетинки між пальцями у качок допомагають їм легко плавати.
- 3. Оперена лапа куріпки утримує її на пухкому снігу.
- 4. Лапа дятла з протилежно направленими пальцями тримає його на вертикальному стовбурі дерева.
- 5. Лапа орла з кігтями, що направлені один до одного під прямим кутом, добре захоплює здобич.
- 6. Унікальна двопала лапа африканського страуса пристосована для швидкого бігу.

АДАПТАЦІЇ ПТАШИНИХ ДЗЬОБІВ

ХАРЧУЮТЬСЯ РИБОЮ, МОЛІОСКАМИ, ЗЕМНОВОДНИМИ

ЗАКОВТУВАЧІ
використовують дзьоб в якості сита, намагаючись виймати рибу.

ВОДОРІЗИ
ловлять рибу в пошук над поверхнею води, занурюючи тільки частину дзьоба у воду.

КОМАХОЇДИ
Залежно від способу ловлення, посередь на різного роду комах - в порожтві, на землі, на деревах.

ПЕРЕСЛІДУВАЧІ
переслідують на плаву, занурюють частину тіла під воду і вислідують здобич.

ФІЛЬТРАТОРИ
занурюють голову в воду і за допомогою спеціальних зубчиків відфільтровують їжу.

ХАРЧУЮТЬСЯ КОМАХАМИ, БЕЗХРЕБЕТНИМИ, РАКОПОДІБНИМИ

КОМАХОЇДИ
полюють різних комах залежно від способу проживання - в порожтві, на землі, на деревах.

ДОВБАЛЬНИКИ
кармлються комахами яких видобувають з-під кори стовбурів дерев.

ЗОНДУВАЛЬНИКИ
шукають їжу шпатель зондуванням ґрунту під камінням, травою, у водорослях.

КОСАРІ
знаходять їжу на мелководді або в каналі. Інші живуть на плаву.

ХАРЧУЮТЬСЯ ПЛОТТЮ ІНШИХ ТВАРИН, ПТАХІВ

ВСЕЇДНІ
живуть і харчуються поруч з людьми, готові сприймати все, що виглядає їстівним.

ХИЖАКИ
полюють на інших птахів у політні на короткій дистанції із засад на землі чи на деревах.

ПАДАЛЬНИКИ
кармлються падалью, яку знаходять завдяки своєму добре розвиненому нюху.

ХАРЧУЮТЬСЯ НАСІННЯМ, ФРУКТАМИ, НЕКТАРОМ

НЕКТАРОЇДИ
завдяки незвичайному розпорі, здатні "закисати" над бутонем і збирати квітковий нектар.

ЗЕРНОЇДИ
харчуються виключно насінням, навіть якщо його доведеться видобувати із плодів фруктів чи ягід.

ХВОЙНІ ЗЕРНОЇДИ
дзьобом розривають шишки хвойних дерев, і за допомогою довгого язика видобувають із них насіння.

ФРУКТОЇДИ
харчуються майже виключно фруктами і ягодами. Розривають плоди за допомогою спеціальних зубчиків на дзьобі.

Додаток 3

№	Видова назва птаха	Екологічна група	Особливості пристосування до життя		
			Форма дзьоба, шия	Розміри тулуба, крила	Кінцівки
1					
2					
3					
4					
5					
6					

Зробіть висновок про особливості будови та пристосування птахів різних екологічних груп до умов існування

Висновок:

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ: підготуйтеся до опитування по матеріалам параграфів 23-25